

บทที่ 1

บทนำ

ถ้ำน้ำลอดหรือถ้ำลอด ตั้งอยู่ที่ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามแห่งหนึ่งของจังหวัด อยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่า ถ้ำน้ำลอด จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่บริเวณปากทางเข้าถ้ำ ถ้ำน้ำลอดเป็นถ้ำขนาดใหญ่เกิดจากการกัดกร่อนของธารน้ำใต้ดิน ประกอบกับการไหลเซาะผ่านของลำน้ำถ้ำจนกลายเป็นโถงถ้ำขนาดใหญ่ มีความยาวถึง 600 เมตร ประดับประดาด้วยหินงอก หินย้อยอย่างงดงาม มีห้วยน้ำถ้ำไหลผ่านจากปากถ้ำทะลุเข้าไปในถ้ำและไหลออกที่บริเวณท้ายถ้ำมีน้ำไหลตลอดปี ภายในถ้ำประกอบด้วยถ้ำขนาดย่อยอีก 3 ถ้ำคือ ถ้ำเสาหินประกอบด้วยหินงอก หินย้อย ซึ่งบางต้นสูงถึง 21 เมตร ถ้ำตุ๊กตาเป็นถ้ำที่มีหินงอก หินย้อย รูปร่างเหมือนตุ๊กตาตั้งอยู่มากมายและยังพบภาพเขียนก่อนประวัติศาสตร์ด้วย และถ้ำผีแมนภายในมีโลงศพไม้โบราณกระจายอยู่ภายในถ้ำเป็นวัตถุโบราณที่มีค่ายิ่ง

ถ้ำผีแมนตั้งอยู่บริเวณท้ายถ้ำเป็นแหล่งอาศัยของนกแอ่นตะโพกขาวหางแฉกและค้างคาว ในตอนเย็นของทุกวันค้างคาวจะบินออกจากปากถ้ำไปหากิน ส่วนทางกับนกแอ่นที่บินกลับจากหากินเข้าถ้ำ ซึ่งในจุดนี้เองเป็นเหตุการณ์สำคัญที่นำมาเป็นจุดโฆษณาการท่องเที่ยวของถ้ำน้ำลอด นกแอ่นตะโพกขาวหางแฉกเป็นนกอพยพ ที่พบเป็นนกอพยพประจำถิ่นไม่มากนัก แต่พบอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากนับแสนตัวที่ถ้ำน้ำลอด เป็นสิ่งดึงดูดที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชมถ้ำน้ำลอด จึงเป็นจุดที่น่าสนใจในการศึกษาพฤติกรรมของนกแอ่นชนิดนี้

การศึกษาพฤติกรรมของนกแอ่นตะโพกขาวหางแฉกในครั้งนี้จึงเป็นการเก็บข้อมูลพื้นฐานของนกแอ่นตะโพกขาวหางแฉกที่อาศัยบริเวณถ้ำน้ำลอด โดยศึกษาพฤติกรรมและนับจำนวนประชากรของนกในรอบ 1 ปี ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการจัดการพื้นที่บริเวณถ้ำน้ำลอด เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ถิ่นอาศัยป้องกันไม่ให้เกิดการรบกวนมากเกินไปและเป็นการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนกแอ่นตะโพกขาวหางแฉกที่ถ้ำน้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในรอบ 1 ปี
2. เพื่อศึกษาจำนวนประชากรของนกแอ่นตะโพกขาวหางแฉก ใน 3 ช่วงฤดู คือ ก่อนฤดูผสมพันธุ์ ฤดูผสมพันธุ์ และหลังฤดูผสมพันธุ์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University